

Suupohjan
peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän
ympäristöterveydenhuollon valvontayksikön suunnitelma
eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan ja
eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä alueellaan 2015 – 2022,
ohjelman päivitys vuonna 2022

Sisälllys

1 JOHDANTO.....	4
2 VOIMAVARAT.....	5
2.1 Henkilöressurit, vastualueet ja työnjako.....	5
2.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen.....	6
3 TIETOJÄRJESTELMÄT.....	6
4 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ.....	7
4.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus.....	7
4.2 Erityistilanneviestintä.....	7
4.3 Eläinlääkintähuollon sosiaalisen median viestintäkanava.....	7
5 MAKSUT.....	8
6 VALVONNAN TOIMEENPANO.....	8
7 ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA.....	8
7.1 Eläintautivalmius ja eläintaudeista tehtävät ilmoitukset.....	9
7.2 Kunnallinen eläintautivalvonta.....	9
7.2.1 Pakollinen zoonoosivalvonta.....	10
7.2.2 Vapaaehtoinen terveysturvallisuusvalvonta.....	10
7.2.3 Vesiviljelylaitosten terveysturvallisuusvalvonta.....	10
7.2.4 Muu eläintautivalvonta.....	10
7.3 Eläintautinäytteet.....	11
8 ELÄINTEN MERKITSEMISEN JA REKISTERÖINNIN VALVONTA.....	11
9 ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA.....	11
10 SISÄMARKKINAKAUPPA, VIENTI JA TUONTI.....	12
10.1 Sisämarkkinakauppa.....	12
10.1.1 Sisämarkkinatuonti.....	12
10.1.2 Sisämarkkinavienti.....	12
10.2 Kolmasmaatuonti ja -vientä.....	12
10.2.1 Tuonti kolmansista maista.....	13
10.2.2 Vienti kolmansiin maihin.....	13
10.3 Vienti kolmansiin maihin.....	13
10.4 Epäily laittomasta tuonnista.....	13
11 ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA.....	13
11.1 Ilmoituksenvaraisten kohteiden valvonta.....	14
11.2 Eläinkuljetukset.....	14
12 ELÄIMISTÄ SAATAVAT SIVUTUOTTEET.....	15
12.1 Sivutuotelaitevalvonta.....	15
12.2 Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta.....	15
12.2.1 Haaskapaikkojen valvonta.....	15

12.2.2 Turkiseläinten lajinsisäinen käyttö.....	15
12.2.3 Raatojen keräily, hautaus ja kotiteurastus.....	16
13 TÄYDENTÄVIEN EHTOJEN VALVONTA.....	16
14 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN.....	16
14.1 Peruseläinlääkäripalvelu.....	16
14.2 Tuotantoeläinten terveydenhuolto.....	17
14.3 Kiireellinen eläinlääkäriapu.....	17
14.4 Saatavuus ja laatutavoitteet.....	18
14.5 Toimitilat.....	18
14.6 Välineresurssit.....	19
14.7 Ostopalvelut.....	19
15 SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI.....	19
15.1. Seuranta.....	19
15.2. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän suunnitelma.....	19
16 LIITTEET.....	19
LIITE 1: ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON PAINOPISTEALUEET.....	20
LIITE 2: RESURSSITARPEEN KARTOITUS.....	21
LIITE 3: ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON VARAUTUMINEN KORONAVIRUKSEEN.....	23

1 JOHDANTO

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä on toiminut vuodesta 2009 alkaen Suupohjan ympäristöterveydenhuollon (LLKY) yhteistoiminta-alueena, joka muodostuu Kauhajoen kaupungista ja Isojoen, Karijoen ja Teuvan kunnista. Yhteistoiminta-alue vastaa kunnille kuuluvien tehtävien hoitamisesta erillisten sopimusten ja perussopimuksen perusteella.

Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen palvelut, joita ovat eläinlääkintähuolto, terveydensuojelu ja elintarvikevalvonta sekä ympäristönsuojelulain mukaiset ympäristönsuojelutehtävät ovat kuuluneet Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän Sisäisten tukipalvelujen palvelualueen alaisuuteen, sen osaprosesseina.

Ympäristöterveydenhuollon ja siihen kuuluvan eläinlääkintähuollon ylin päätöksentekoeelin on Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ympäristölautakunta. Ympäristölautakunta päättää eläinlääkintähuoltolain (765/2009, ELHl) perusteella yhteistoiminta-alueelle säädetyistä tehtävistä siltä osin kuin tehtäviä ei ole delegoitu viranhaltijan päätettäväksi.

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisesta ohjelmasta (EHO) säädetään eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009) ja eläinlääkintähuoltoasetuksessa (1031/2009). Ohjelman laatii Ruokavirasto ja sen tarkoituksena on tehostaa sekä yhdenmukaistaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä ohjata eläinlääkäripalveluiden järjestämistä valtakunnallisesti. EHO ohjaa valvontasuunnitelmien laatimista aluehallintovirastoissa ja kunnissa. Ohjelman tavoitteena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua sekä yhtenäistää valvontakäytäntöjä siten, että toimijat ovat samanarvoisessa asemassa suhteessa valvontaan. Ohjelma sisältää eläinlääkäripalveluiden saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet. Lisäksi sen avulla pyritään varmistamaan, että kunnissa varataan riittävät henkilöstöresurssit eläinlääkintäpalveluiden ja valvontatehtävien järjestämiseksi.

Eläinlääkintähuoltolain 7 §:n mukaan kunnan/yhteistoiminta-alueen on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä tässä laissa tarkoitettusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoituksista suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut.

Kunnan/yhteistoiminta-alueen suunnitelmassa on otettava huomioon eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma, ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista sekä asettaa alueellisia painopistealueita eläinlääkintävalvonnan toteuttamiseksi.

Kunta suunnittelee, miten nämä painopisteet huomioidaan käytännön työssä esim. kohdennettuina tarkastuksina tai työn ohjauksessa.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan ja eläinlääkintäpalveluiden järjestämistä koskevan suunnitelman viimeisin päivitys on tehty marraskuussa 2021. Päivityksessä on huomioitu huhtikuussa 2021 voimaan tullut eläinterveys säännöstö sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston koostama palaute kunnallisten valvontayksiköiden eläinlääkintähuollon suunnitelmista.

2 VOIMAVARAT

2.1 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Kaikki ympäristöpalvelut ovat kuuluneet 1.4.2019 alkaen Liikelaitoskuntayhtymän Sisäisen tukipalvelun alaisuuteen. Sisäisen tukipalvelun johtaja toimii ympäristöpalvelujen hallinnollisena ja taloudesta vastaavana johtajana, jonka alaisuudessa toimivat, ympäristöterveydenhuollosta ja ympäristönsuojelusta vastaavat vastuuviranhaltijat.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymässä on yhteensä viisi (5) praktisoivan kunnaneläinlääkärin virkaa ja yksi (1) valvontaeläinlääkärin virka. Yksi praktikoista toimii vastaavana eläinlääkärinä, jonka tehtävänä päivystyslistojen laatiminen ja hankinnat. Ympäristöpalvelujen toimistos sihteeri hoitaa eläinlääkintähuollon palkanlaskentaan, vuosilomien järjestämiseen ja laskutukseen liittyviä tehtäviä. Hän vastaa myös valvontaeläinlääkärin ja eläinlääkäreiden Aluehallintovirastolta haettavasta korvauksesta.

Sisäisen tukipalvelun johtaja vastaa eläinlääkintähuollon suunnitelman päivittämisestä yhdessä vastuueläinlääkärin ja valvontaeläinlääkärin kanssa. Eläinlääkintään kuuluvat hankinnat, sijaisjärjestelyt ja perehdyttäminen toteutetaan yhdessä vastuueläinlääkärin kanssa. Praktikkaa hoitavien eläinlääkäreiden resurssi tehtävänsä hoitamiseksi on ollut vuonna 2019 4,6 htv ja vuoden 2020 toukokuusta alkaen 5 htv. Lisäksi toukokuussa 2020 liikelaitoskuntayhtymä on täyttänyt kokoaikaisen valvontaeläinlääkärin viran määräaikaisella virkamääräyksellä kahdeksi vuodeksi. Kaikki virat ovat tällä hetkellä täytettyinä. Lyhyt- ja pitkäaikaisiin poissaoloihin (mm. vanhempainvapaat, vuosilomat) on pääsääntöisesti saatu sijaisia.

Liikelaitoskuntayhtymän alueella sijaiset ja päivystävä eläinlääkäri ovat aina virkasuhteessa ja siten toimivaltaisia tekemään kunnaneläinlääkärille kuuluvia viranomaispäätöksiä.

Virka	Viranhaltijat	Tehtävät
kunnaneläinlääkäri (praktikko)	4 virkaa, yht. 4 htv	<ul style="list-style-type: none">peruseläinlääkäripalvelutpien- ja suurelainpäivystysvalvontaeläinlääkärin avustaminen valvontatehtävissä tarvittaessa
vastaava eläinlääkäri	1 virka, 1 htv, kunnaneläinlääkäri hoitaa tehtävät praktiikan ohella	<ul style="list-style-type: none">päivystyslistojen laatiminenvalvontatehtävien jakaminen, jos valvontaeläinlääkäriä ei ole käytettävissä
valvontaeläinlääkäri	1 virka, yht. 1 htv	<ul style="list-style-type: none">eläinsuojeluvalvontaeläintautivalvontamaidontuotantotilojen hygieniatar- kastuksetvesiviljelylaitoksetsivutuotevalvontavienti- ja tuontitarkastuksetmuut virkatehtävät
toimistos sihteeri	ympäristöpalvelut yhteinen 0,40 htv	<ul style="list-style-type: none">eläinlääkintähuollon toimistotehtävät (mm. päivystyskorvaukset, laskutus, vuosiloma-asiat)
sisäisen tukipalvelun johtaja	ympäristöpalvelut 0,2 htv	<ul style="list-style-type: none">hallinto, esimiestehtävät ja talouseläinlääkintähuollon suunnittelu
ympäristöterveystarkastaja	omien tehtävien ohessa	<ul style="list-style-type: none">tilastot ja raportit

Lääkärisopimuksen 2020-2021 praktikkoeläinlääkäreitä koskevat viikkolepo- ja päivystysmääräykset on valmistauttu toteuttamaan LLKY:n eläinlääkinnän käytännön toiminnassa. Kunnaneläinlääkäreille on kertynyt päivystyksistä vapaata siten, että kolmesta arkipäivystyksestä on tullut eläinlääkärille yksi päivystysvapaapäivä ja vastaavasti viikonlopun päivystyksestä kaksi päivystysvapaapäivää. Arkipäivystysvapaat ovat kertyneet paikallisesti paremmin kuin uudessa LS:ssa. Päivystysvapaa ja viikkolepo pidetään aina ennen tai jälkeen päivystysviikonloppua. Kunnaneläinlääkäreiden toivomuksesta se pidetään toistaiseksi maanantaina. Päivystysvapaat pidetään kohtuullisessa ajassa ja niitä ei saa kertyä enempää kuin 20. Näitä kertyneitä päivystysvapaita pidetään siten, niillä turvataan viikkolevon toteutuminen. Viikkolevon antaminen mahdollistetaan eläinlääkintähuollon kannalta tarkoituksenmukaisin viikonloppu- ja arkipyhäjärjestelyin sekä tarvittavin sijaisjärjestelyin. Lähtökohtana on, että lyhyet päivystysvapaat annetaan arki- ja viikonloppupäivystysjärjestelyin vastavuoroisuusperiaatteella siten, että kuntayhtymän omat eläinlääkärit hoitavat toistensa tehtävät ilman sijaisia tai eri korvausta (LS Liite 5). Mikäli tämä ei onnistu päivystysvapaa toteutetaan ulkopuolisin sijaisjärjestelyin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kertyneitä päivystysvapaita pidetään viikonlopun yhteydessä tai pidemmissä vähintään viikon pituisissa pätkissä. Lisäksi viikonloppupäivystyksiin on satunnaisesti käytetty sijaisia, jolla on saatu vähennettyä kunnaneläinlääkärin työn kuormittavuutta. Pitämättä jääneet vanhat päivystysvapaat suunnitellaan yhdessä esimiehen kanssa, pidettäväksi lomajaksojen yhteydessä, jolloin sijaisuusresursseja on paremmin saatavissa.

2.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Vakinaisiin virkoihin valituilta tarkastetaan alkuperäiset työ- ja tutkintotodistukset, jotta varmistutaan lainsäädännön edellyttämän pätevyyden olemassaolosta. Eläinlääkärin ammatinharjoittamisen rajoitukset ja sijaiseksi tulevien eläinlääkäriopiskelijoiden oikeudet väliaikaiseen ammatinharjoittamiseen tarkastetaan Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisterin julkisesta tietopalvelusta. Ammattipätevyyden tarkastaminen kuuluu esimiestehtäviin.

Eläinlääkintähuollon henkilöstöllä on oltavat riittävät mahdollisuudet osallistua täydennyskoulutukseen. Liikelaitoskuntayhtymän eläinlääkärit ovat vuosittain osallistuneet valtakunnallisille eläinlääkäripäiville, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä Ruokaviraston koulutuksiin ja satunnaisesti peruseläinlääkintätaitoihin liittyviin koulutuksiin. Valtakunnallisen eläinlääkintähuoltosuunnitelma edellyttää, että henkilökunnan tulisi päästä osallistumaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään kahdeksana päivänä vuodessa. Liikelaitoskuntayhtymä laatii henkilökunnan monivuotisen täydennyskoulutussuunnitelman, joka perustuu henkilöstön osaamistarpeen arviointiin ja sisältää tavoitteet koulutusmääristä ja koulutuksen sisällöstä. Ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden kesken on tehty erikoistumista erilaisten kohteiden, oman mielenkiinnon ja erikoisosaamisen mukaisesti. Toiminnan jatkuvuuden kannalta on myös varmistettava, että eläinlääkintähuollossa on riittävästi osaamista sekä tuotanto- että hyötyeläinten hoitamiseksi tämän päivän lainsäädännön ja vaatimusten täyttämiseksi. Suunnitelman mukaan hankitaan täydennyskoulutusta eläinlääkärille yhteensä 8 pv.

Vuoden 2021 osalta LLKY on tehnyt talousarviossa ja täytäntöönpano-ohjeissaan linjauksen, jonka mukaan henkilöstön koulutus toteutetaan pääasiassa etäkoulutuksena verkko- ym. koulutusmuotoja hyödyntäen. Varsinaiset koulutusmatkat ja siitä aiheutuvat majoituskulut on karsittu talousarviosta minimiin ja niitä on käytettävissä vain erikseen esimiehen kanssa sovittavia tai pakollisiin matkoja varten.

3 TIETOJÄRJESTELMÄT

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä vuokraa tarvittavat ICT-laitteet Seutupalvelukeskukselta. Seutupalvelukeskus antaa tietohallinnon laitetuen ja vastaa ohjelmistojen toimivuudesta. Vakituksilla viranhaltijoilla on pääsy liikelaitoksen intraverkkoon. Eläinlääkäreillä ja pidempiaikaisilla eläinlääkärisijaisilla on liikelaitoskuntayhtymän sähköposti. Valvontaeläinlääkärille on annettu käyttöoikeudet Tweb asianhallintaohjelmaan, jonne diarioidaan asiakirjoja ja tehdään hallintopäätöksiä. Vuoden 2020 aikana on kaikille eläinlääkäreille hankittu Teams-sovellukset tietoko-

neisiin etäneuvotteluja, koulutusta ja yhteydenottoja varten. Eläinlääkäreiden puhelimet, puhelinliittymien VIPpalvelut ja tietokoneet on päivitetty vastaamaan tämän hetken tietoteknisiä vaatimuksia.

Valvontaeläinlääkärillä on käytössään seuraavat tietojärjestelmät:

- TRACES (trade Control and Expert System)
- Kartturi-sovellus
- Nautarekisteri
- Eläintenpitäjärekisteri
- Elvis (eläintenpitokieltorekisteri)
- Pikantti
- VATI

Kunnaneläinlääkäreillä on käytössään seuraavat tietojärjestelmät:

- Provet –asiakashallinto
- Naseva
- Sikava
- TRACES
- Pikantti

TRACES-tunnukset ovat yhteiset koko eläinlääkintähuollon eläinlääkäreille, mutta TRACES-järjestelmää käyttää lähinnä vain valvontaeläinlääkäri. Muihin järjestelmiin on kaikilla henkilökohtaiset tunnukset. Valvontaeläinlääkäri anoo tunnukset tarvitsemiinsa järjestelmiin Pääsynhallinnasta. Linkit sovelluksiin on Pikantissa. Eläinlääkärisijaiset käyttävät kunnaneläinlääkärin työn luonteen vuoksi omistamaansa tietokonetta ja asiakashallinto-ohjelmaa. Sijaisilla on yleensä valmiina omat tunnukset Sikavaan, Nasevaan ja Pikanttiin.

4 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

4.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus

Valvontaeläinlääkäri tekee säännöllisesti yhteistyötä Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ympäristöterveystarkastajien ja ympäristötarkastajien, Aluehallintoviraston vastaavan läänineläinlääkärin ja paikallisen poliisin kanssa. Tarpeen vaatiessa yhteistyötä tehdään ELY-keskuksen viranomaisten, kuntien palotarkastajien ja rakennusvalvontaviranomaisten sekä Suupohjan peruspalvelujen liikelaitoskuntayhtymän sosiaalipalvelujen kanssa.

- Eläinsuojelulain (247/1996, ESL) 50 §:n mukaan poliisin on annettava tarvittaessa virka-apua eläinsuojeluviranomaiselle ja kunnaneläinlääkärin on tarvittaessa annettava virka-apua poliisilaitokselle eläimeen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa.
- ESL 63 §:n nojalla eläinsuojeluviranomaisen on viipymättä tehtävä ilmoitus poliisille, jos on syytä epäillä, että eläinsuojelulakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lopetusasetusta on rikottu.

4.2 Erityistilanneviestintä

Kriisi- ja erityistilanneviestinnässä toimitaan siten kuin Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän viestintäsuunnitelmassa on ohjeistettu.

4.3 Eläinlääkintähuollon sosiaalisen median viestintäkanava

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymällä on käytössään yhteiset kotisivut, joista näkyvät ympäristöpalvelujen ja ympäristöterveyden huollon sekä eläinlääkinnän palvelut ja tarvittavat yhteystiedot. Liikelaitoskuntayhtymällä on käytössä facebook sivut, jonka kautta tiedotetaan palveluista. Liikelaitoskuntayhtymän viestinnästä vastaa viestintäsihteeri. Kotisivujen ja sosiaalisen median kanavien ilta- ja viikonloppupäivystystä varten Liikelaitoskuntayhtymässä on perustettu erillinen viestintätiimi syksystä 2020 alkaen. Yhteydet toteutetaan viestintäsihteerin kautta. Eläinlääkinnän ensisijainen tavoite on tiedottaa kuntalaisia ajankohtaisista eläintauteihin ja eläimiin liittyvään valvontaan liittyvistä asioista sekä mahdollisista poikkeamista päivystysnumeron toiminnassa.

5 MAKSUT

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella ei ole käytössä klinikkamaksua.

Maksullinen päivystyspuhelimien käyttöönotto on hyväksytty johtokunnassa 28.11.2011 (§ 176). Päivystysnumero 060012202 on otettu käyttöön vuonna 2012. Puheluista päivystysnumeroon peritään (hinnat sis. alv 24 %):

Puheluista peritään: (hinnat sis. alv. 23 %)

1,01 E/min + pvm klo 8 - 16.15

2,02 E/min + pvm klo 16.15 - 22.00

3,02 E/min + pvm klo 22.00 -8.00

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä osallistuu hyötyeläimen omistajalle tai haltijalle päivystyksen aikaisesta eläinlääkärinavusta aiheutuneisiin kustannuksiin subventoimalla toimenpidematkoja. Päivystävän kunnaneläinlääkärin hyötyeläimen toimenpidematkoista työnantaja korvaa eläinlääkärin matkakustannuksia edestakaisesta matkasta 60 kilometrin ylimenevän osan.

Kunnaneläinlääkärien asiakkailta perimät toimenpidepalkkiot määräytyvät kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaisesti.

Kunnaneläinlääkärin ja valvontaeläinlääkärin tekemät eläintautilain ja sivutuotelain mukaiset tarkastukset, todistukset ja muut suoritteet ovat maksullisia Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (MMM 1013/2020) liitteessä olevan maksutaulukon mukaisesti. Valvonnan tehnyt eläinlääkäri toimittaa laskuttamista varten tarpeelliset tiedot aluehallintovirastolle viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun kunnaneläinlääkäri on suorittanut maksutaulukon mukaisen maksullisen suoritteen.

6 VALVONNAN TOIMEENPANO

Eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten lääkitsemislaissa, sivutuotelainsäädännössä ja elintarvikelainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädettyjä tehtäviä hoitaa liikelaitoskuntayhtymän alueella pääasiassa valvontaeläinlääkäri. Jos valvontaeläinlääkärinä ei ole, niin vastaava eläinlääkäri huolehtii, että valvontaeläinlääkärille osoitetut tehtävät tulevat tehdyksi ja jakaa tarvittaessa tehtävät kunnaneläinlääkäreille.

Eläinperäisten elintarvikkeiden laitosvalvonnasta vastaavat ympäristöterveystarkastajat. Toistaiseksi alueellamme ei ole eläinperäisten elintarvikkeiden vientiä, jota varten tarvittaisiin kunnaneläinlääkärin tekemiä vientitodistuksia.

7 ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

Eläintautilaki (76/2021) astui voimaan 21. huhtikuuta 2021 ja samalla kumoutui eläintautilaki (441/2013). Eläntaudit luokitellaan eläinterveys säännösten mukaisesti a – e -luokkiin:

- a) Tauti, jota ei tavanomaisesti esiinny unionissa ja jonka osalta on toteutettava välittömästi hävittämistoimenpiteitä heti, kun se havaitaan.
- b) Tauti, jota olisi torjuttava kaikissa jäsenvaltioissa tavoitteena sen hävittäminen unionista
- c) Tauti, joka on merkityksellinen joidenkin jäsenvaltioiden kannalta ja joka edellyttää toimenpiteitä, jotta estettäisiin sen leviäminen virallisesti tautivapaisiin unionin osiin tai unionin niihin osiin, joilla on hävittämishjelma kyseistä luetteloitua tautia varten
- d) Tauti, joka edellyttää toimenpiteitä sen leviämisen estämiseksi unioniin kulkeutumisen tai jäsenvaltioiden välisten siirtojen yhteydessä
- e) Tauti, joka edellyttää seurantaunionissa.

Edellä mainittuihin luokkiin kuuluvat eläntaudit on lueteltuna elänterveys säännöstyössä.

Muu kuin luokkiin a – c kuuluva eläntauti voidaan nimetä ”muu torjuttava eläntauti”, jos eläntauti merkittävästi vaikeuttaa eläntuotannon toimintaedellytyksiä, merkittävästi vahingoittaa luonnonvaraisia eläinkantoja, merkittävästi estää tai haittaa eläinten tai tuotteiden vientiä, kauppaa taikka voi tarttua eläimestä ihmiseen aiheuttaen vakavan sairauden.

”Valvottavaksi eläntaudiksi” voidaan nimetä tauti, joka ei täytä ed. mainitun ”muun torjuttavan eläntaudin kriteerejä”, mutta aiheuttaa sellaista taloudellista vahinkoa eläintenpidolle, vahinkoa luonnonvaraisille eläinkannoille, vaaraa ihmisten terveydelle taikka vahinkoa eläinten tai tavaroiden viennille ja kaupalle, että eläntaudin leviämisen estäminen on näiden suojaamiseksi perusteltua.

7.1 Eläntautivalmius ja eläntaudeista tehtävät ilmoitukset

Toimijoilla, lemmikkieläinten pitäjillä sekä muilla luonnollisilla henkilöillä tai oikeushenkilöillä, jotka osallistuvat eläimen tutkimiseen, hoitoon, käsittelyyn, kuljetukseen, lopetukseen, teurastukseen, metsästykseseen, pyyntiin tai tarkkailuun on ilmoitettava edellä mainituista eläntaudeista tai sen epäilystä kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle. Epäilyä koskeva ilmoitus on tehtävä myös epätavallisesta kuolleisuudesta ja muista vakavan eläntaudin merkeistä (tuotantomäärän merkittävä lasku jne.).

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymässä eläntauti-ilmoituksen vastaanottaa arkisin virkatyöaikana kunnan eläinlääkäri tai valvontaeläinlääkäri ja päivystysaikana päivystävä kunnaneläinlääkäri. Ilmoituksen vastaanottanut kunnaneläinlääkäri huolehtii, jotta eläntautiasiansa ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Saapuneet eläntauti-ilmoitukset välitetään aina valvontaeläinlääkärille ja aluehallintovirastolle. Jos ilmoitus koskee luetteloitua tautia, uutta tautia tai muuta torjuttavaa eläntautia, on ilmoitus aluehallintovirastoon tehtävä välittömästi. Valvottavista ja asetuksen 325/2021 5 §:ssä luetelluista eläntaudeista on ilmoitettava seuraavana arkipäivänä. Lisäksi kunnaneläinlääkäri ilmoittaa kunnan tartuntataudeista vastaavalle lääkärille sellaisista eläntaudeista, joista voi olla haittaa ihmisten terveydelle. Suupohjan LLKY:ssä ilmoitukset tehdään terveystalvontajohtaja Kirsti Kähärälle (p. 0400 495 435).

Eläntautilain 22 §:n mukaan kunnaneläinlääkärin on kuukausittain toimitettava aluehallintovirastolle yhteenveto kaikista virka-alueellaan todetuista luetteloituista taudeista, uusista taudeista ja muista ilmoitettavista eläntaudeista. LLKY:n kuukausi-ilmoituksen aluehallintovirastolle tekee valvontaeläinlääkäri.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymässä ei ole valmiuskoulutuksen saanutta kunnaneläinlääkäriä.

7.2 Kunnallinen eläntautivalvonta

Eläntautilain 69 §:n mukaan kunnaneläinlääkäri toteuttaa eläntautien vastustamista sekä valvoo elänterveyttä koskevien säädösten sekä niiden nojalla tehtyjen päätösten noudattamista toimialueellaan. Kunnaneläinlääkäri:

- 1) huolehtii päävastuullisena elänterveysviranomaisena epäilyn vuoksi sekä eläntautien valvontaa koskevien velvoitteiden tai varotoimenpiteiden noudattamisen valvomiseksi pitopaikoissa tai muissa paikoissa tehtävistä tarkastuksista ja tutkimuksista

- 2) huolehtii taudin leviämisen estämisestä koskevassa päätöksessä määrätystä eläinten tutkimisesta, rokotamisesta, lääkitsemisestä ja käsittelystä silloin, kun toimenpiteet voi suorittaa vain eläinlääkäri
- 3) suorittaa taudintorjuntapäätösten täytäntöönpanoon liittyviä toimeenpanevia tehtäviä sekä valvoo toimijan ja lemmikkieläinten pitäjän ilmoittamien tai näiden suoritettavaksi määrättyjen taudintorjuntatoimenpiteiden toteuttamista
- 4) suorittaa päävastuullisena eläinterveysviranomaisena eläinterveyttä koskevien säädösten mukaisesti hyväksymistä tai lupaa edellyttävää toimintaa koskevat tarkastukset ja tutkimukset

Suupohjan peruspalveluliikelaitoksessa kunnallista eläntautivalvontaa johtaa ja organisoii valvontaeläinlääkäri. Kiireellisessä tilanteessa, jossa kunnaneläinlääkäri epäilee tai eläimellä todetaan olevan a – c -luokan tauti, uusi tauti, muu torjuttava tai valvottava eläntauti ja jossa välttämättömät toimenpiteet ovat tarpeen eläntaudin leviämisen estämiseksi, on epäilyn vastaanottanut/tehnyt kunnaneläinlääkäri vastuussa siitä, että ko. tautiin liittyvät toimenpiteet aloitetaan viipymättä.

Aluehallintovirastosta tulleen eläntautivalvontaan liittyvän määräyksen vastaanottanut kunnaneläinlääkäri huolehtii, että määrättyihin toimenpiteisiin ryhdytään.

Mikäli Suupohjan LLKY:n alueella havaitaan eläntautiepidemia tai kunnaneläinlääkäreitä joudutaan siirtämään toiselle alueelle taudintorjunnan tehtäviin, niin eläinlääkäripalvelut järjestetään siten, että ensisijaisesti turvataan kiireellisen eläinlääkäriavun saatavuus. Mikäli epidemiatilanne jatkuu pitkään, täytyy kiireettömien eläinlääkäripalveluiden saatavuus turvata hankkimalla vakituiselle eläinlääkärille sijainen taikka perustamalla määräaikaan kunnaneläinlääkärin virka.

7.2.1 Pakollinen zoonoosivalvonta

Munintakana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja nautaeläimiä sperman keräysasemalle toimittavia tai raakamaitoa tuottavia nautojen pitopaikkoja koskee pakollinen salmonellavalvonta asetuksen (MMM 316/2021) mukaisesti.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella on viisi (5) pakollisen salmonellavalvontaohjelmaan kuuluvaa siipikarjatilaa. Tiloilta otetaan valvontanäytteet Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti – keskimäärin valvontakäyntejä tulee 1 kpl/tila/vuosi. Valvontaeläinlääkäri hallinnoi parvista toimitettuja saapumisilmoituksia ja huolehtii pakolliseen terveysvalvontaan liittyvien tilakäyntien toteutumisesta. Muita pakollisen salmonellavalvontaan kuuluvia eläinten pitopaikkoja ei liikelaitoksen alueella ole.

7.2.2 Vapaaehtoinen terveysvalvonta

Alueellamme ei ole vapaaehtoiseen terveysvalvontaan kuuluvia toimijoita. Pitopaikat voivat liittyä vapaaehtoiseen terveysvalvontaan lampaiden ja vuohien maedi-visnan, tarhattujen hirvieläinten tuberkuloosin tai kalojen BKD:n varalta.

7.2.3 Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta

Valvontaeläinlääkäri toteuttaa vesiviljelylaitoksen valvontaa Aluehallintoviraston määräämällä tavalla. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella on yksi vesiviljelylaitos, jolla valvontaa tehdään valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti kerran vuodessa.

7.2.4 Muu eläntautivalvonta

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella ei ole karanteeneja, sperman keräysasemia, alkioiden keräysryhmiä tai tuotantoryhmiä eikä spermavarastoja. Alueella ei ole myöskään kyyhkyslakkoja. Jos alueelle perustetaan esim. sperman keräysasema (oriasema), valvontaeläinlääkäri huolehtii, että sen valvonta toteutuu.

Eläntautivalvonnan toteutuminen edellyttää, että nauta-, lammas-, vuohi-, sika-, hirvi-, kameli tai hevoseläintä, turkiseläintä, tuotantokania, siipikarjaa tai mehiläisiä ja kimalaisia pitävä on rekisteröinyt ko. eläinlajin pitäjäksi ja rekisteröinyt pitopaikan ennen eläinten pidon aloittamista. Alueemme nauta-, sika ja turkiseläintenpitäjät ovat pääsääntöisesti hyvin rekisteröityneet eläintenpitäjärekisteriin. Pienten lampoloiden, harrastevuohien ja -sikojen, hevostal-

lien ja harrastelintujen osalta rekisteristä puuttuu useita pitopaikkoja. Keväällä 2021 rekisteröimättömiä eläintenpitopaikkoja on yritetty tavoittaa sosiaalisen median (Facebook), LLKY:n internetsivujen ja sanomalehden kautta jaetulla tiedotteella etenkin siipikarjan pitopaikkojen osalta. Rekisteröimättömät pitopaikat tulevat ilmi pääsääntöisesti eläinsuojeluvallan kautta, jolloin pitopaikan rekisteröintitilanne tarkastetaan ja tarvittaessa eläintenpitäjä määrätään täyttämään velvollisuutensa.

7.3 Eläintautinäytteet

Eläintautiepäilyyn on varauduttu ns. valmiuslaatikoilla, jotka sisältävät kattavasti näytteenottotarvikkeita, suojavausteita sekä kirjalliset ohjeet näytteiden toimittamisesta laboratorioon. Valmiuslaatikoita on kolme: yksi iso sijaitsee Kauhajoen Ullantien vastaanotolla, yksi pienempi Teuvan kunnan eläinlääkinnän vastaanotolla ja yksi pienempi Karijoen kunnan Myrkyn vastaanotolla. Valmiuslaatikot on koostettu syksyllä 2020. Valvontaeläinlääkäri huolehtii, että valmiuslaatikot pysyvät päivitettyinä. Kunnaneläinlääkäreillä on vastaanotoilla yhteystiedot päivystävään läänineläinlääkäriinumeroon.

Luetteloitujen tautien sekä muiden torjuttavien ja valvottavien eläintautien näytteet lähetetään Ruokaviraston laboratorioon. Tuotantoeläimistä ja lemmikkieläimistä otettuja eläintautinäytteitä voidaan lähettää myös Movet Oy:n laboratorioon. Luonnonvaraisia eläimiä koskevat näytteet lähetetään aina Ruokaviraston laboratorioon.

Eläintautilain 23 §:n mukaan Ruokavirasto voi eläinten terveydentilan ja eläintautien esiintymisen seuraamiseksi toteuttaa pakollisen eläinten joukkotutkimuksen (seurantatutkimuksen). Valvontaeläinlääkäri ottaa Ruokaviraston määräämät eläintautien seurantanäytteet.

8 ELÄINTEN MERKITSEMISEN JA REKISTERÖINNIN VALVONTA

Kunnaneläinlääkäri valvoo, että eläintunnistusjärjestelmän vaatimuksia noudatetaan ja havaitessaan laiminlyöntejä ryhtyy toimenpiteisiin epäkohdan poistamiseksi. Kunnaneläinlääkäri voi määrätä epäkohdan poistettavaksi eläintunnistusjärjestelmälain (238/2010) 31 §:n nojalla. Epäkohdan poistamiseksi annetusta määräyksestä on tehtävä merkintä tietojärjestelmään. Havaituista epäkohdista ilmoitetaan aluehallintovirastoon.

Nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien, haaskaruokintapaikkojen, siipikarjan, mehiläisten, kimalaisten, turkiseläinten, kamelieläinten (kamelit, alpakat ja laamat) ja hirvieläinten (pl. porot) pitäjiä on ennen eläintenpidon aloittamista rekisteröidyttävä eläintenpitäjäksi oman kuntansa maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Jos kunnaneläinlääkärillä tai valvontaeläinlääkärillä on aihetta epäillä, että rekisteröinti on tekemättä, tarkistetaan rekisteröinti tilakäynnin yhteydessä. Valvontaeläinlääkärillä on pääsy eläintenpitäjärekisteriin. Jos rekisteröinti on tekemättä, niin eläintenpitäjää neuvotaan rekisteröinnin tekemisessä.

9 ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA

Laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014) mahdollisti eläinlääkärille aikaisempaa laajemman oikeuden luovuttaa lääkkeitä tulevan tarpeen varalle terveydenhuoltoon kuuluville tiloille. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän kunnaneläinlääkärit ovat tehneet muutamia lääkkeidenluovutus sopimuksia terveydenhuoltosopimustilojensa kanssa. Lääkkeiden luovuttamisen edellytyksenä ovat tilakohtainen lääkityssuunnitelma, sähköinen lääkityskirjanpito sekä tavallista tiheämmin tehtävät terveydenhuoltokäynnit. Kunnaneläinlääkärit seuraavat terveydenhuoltokäyntien yhteydessä sopimustilojensa lääkityssuunnitelman toteutumista ja muita sopimusedellytysten täyttymistä.

Aluehallintovirastot valvovat eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) noudattamista tarkastamalla eläinlääkäreiden ja tuotantoeläintilojen lääkkeiden käyttöä. Aluehallintovirasto voi määrätä kunnaneläinlääkäriin tekemään eläinten lääkitsemisen valvontaa eläintenpitopaikoissa. Valvonnan tekee valvontaeläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri, jolle määräys on osoitettu.

10 SISÄMARKKINAKAUPPA, VIENTI JA TUONTI

Valvontaeläinlääkäri ja praktisoivat kunnaneläinlääkärit neuvovat peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueen asukkaita eläinten ja eläinperäisten tuotteiden ulkomaanvientiin ja -tuontiin liittyvissä asioissa. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella vienti- ja tuontiasioissa asioidaan enimmäkseen koskien elävien eläinten ulkomaankauppaa.

10.1 Sisämarkkinakauppa

Elävien eläinten ja niistä saatavien sulusolutuotteiden (sperman, munasolujen ja alkioiden) sisämarkkinakaupalla tarkoitetaan siirtoja, jotka tapahtuvat Suomesta toisiin EU-maihin, Norjaan tai Sveitsiin tai näistä maista Suomeen. Eläintautien leviämisen estämiseksi siirroissa on noudatettava eläinlajikohtaisia Euroopan unionin säädöksiä.

Osa siirroista edellyttää Ruokaviraston suostumusta tai lupaa. Ruokavirasto ilmoittaa suostumuksista ja luvista aluehallintovirastolle, joka ilmoittaa kunnaneläinlääkärille tai muulle valvovalle eläinlääkärille.

Aluehallintovirastot hyväksyvät eläintautilain 39 §:n nojalla alueensa sisämarkkinakauppaan hyväksytyt laitokset (mm. keinosiemennystoimijat ja siipikarjan vientilaitokset). Kunnaneläinlääkäri valvoo, että hyväksymiselle annettuja ehtoja noudatetaan. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella ei ole yhtäkään aluehallintoviraston sisämarkkinakauppaan hyväksymää laitosta.

10.1.1 Sisämarkkinatuonti

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymässä TRACES-järjestelmässä saapuvia eriä seuraa valvontaeläinlääkäri, joka tekee saapuneiden erien tarkastuksia ilman aluehallintoviraston kehotusta.

Kaikki Suomeen saapuneet märehitjät, siat, kameli- ja hirvieläimet tarkastetaan Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti 2 – 5 päivän sisällä saapumisesta. Muiden erien osalta pyritään tarkastamaan uusien toimijoiden osalta ensimmäinen saapunut erä ja seuraavien tarkastusten tarve arvioidaan ensimmäisen tarkastuksen perusteella. Kunkin toimijan osalta tarkastetaan vähintään yksi saapunut erä vuodessa. Valvontaeläinlääkäri raportoi sisämarkkinatuontierille tehdyt tarkastukset TRACES-järjestelmään täyttämällä terveystodistuksen valvonta- eli III-osion.

Jos toisesta jäsenvaltiosta toimitettu eläin tai tuote taikka eläimen tai tuotteen mukana olevat asiakirjat eivät täytä tuonnin ehtoja, laatii valvontaeläinlääkäri tai tarkastuksen tehnyt kunnaneläinlääkäri asiassa tarkastuskertomuksen ja ilmoittaa asiasta aluehallintovirastolle. Kiireellisessä tilanteessa, jossa aluehallintovirasto tai Tulli ei ole vielä ryhtynyt toimenpiteisiin, voi kunnaneläinlääkäri/valvontaeläinlääkäri määrätä eläimen pidettäväksi karanteenissa tai eristettynä määräpaikassa tai osoittamassaan muussa paikassa siihen asti, kunnes puutteet on korjattu. Jos puutteita ei korjata tai niitä ei ole korjattu määräaikaan mennessä, niin aluehallintovirasto tai Tulli päättää jatkotoimenpiteistä.

10.1.2 Sisämarkkinavienti

Sisämarkkinaviennissä toimija pyytää valvontaeläinlääkäriltä lähetettävien erien tarkastamista. Valvontaeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä. Jos toimija ei ole rekisteröitynyt TRACES-järjestelmään, niin valvontaeläinlääkäri täyttää sekä lomakkeen I-osan että II-osan. Lyhytaikaisilla eläinlääkärisijaisilla ei ole tunnuksia TRACES-järjestelmään, jolloin terveystodistuksen järjestelmään voi viedä toinen virkaeläinlääkäri. Tällöin tarkastanut eläinlääkäri leimaa ja allekirjoittaa todistuksen.

10.2 Kolmasmaatuonti ja -vientä

Kolmasmaatuonnilla ja -viennillä tarkoitetaan eläinten ja eläinperäisten tuotteiden tuontia EU:n ulkopuolisista maista ja vientiä EU:n ulkopuolisiin maihin.

10.2.1 Tuonti kolmansista maista

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää virallista valvontaa valvonta-asetuksen (EU N:o 2017/625), lemmikkieläinasetuksen (EU N:o 2013/576) ja lain eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta 1277/2019 soveltamisalalla.

Ruokavirasto vastaa valvonta-asetuksessa ja lemmikkieläinasetuksessa jäsenvaltioille ja toimivaltaiselle viranomaiselle säädettyistä Euroopan unioniin tuotavien eläinten ja eläinperäisten tavaroiden valvontaa koskevista tehtävistä, mikäli niitä ei ole säädetty Tullin tehtäväksi.

EU:n ulkopuolisista maista kaupallisesti tuotavat eläimet ja eläinperäiset tuotteet saapuvat Suomeen aina rajatarkastusaseman kautta ja eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta tuojalle jää todisteeksi yleinen terveyttä koskeva tuloasiakirja eli CHED-todistus. Eläinlääkinnällinen rajatarkastus tehdään sen EU-maan raja-asetuksella, minne eläin tai eläinperäinen tuote ensimmäisen kerran EU-alueella saapuu.

Tulli vastaa eläinten ja tavaroiden virallisesta valvonnasta saapumispaikoilla ja rajatarkastuksen vaativien erien ohjaamisesta rajatarkastusasemalle. Kunnaneläinlääkäri antaa tarvittaessa Tullille virka-apua lemmikkieläinten viralliseen valvontaan liittyvissä tehtävissä.

10.3 Vienti kolmansiin maihin

Kunnaneläinlääkäreillä on toimivalta myöntää virallisia eläinterveystodistuksia eläimille ja eläimistä saataville tuotteille EU:n ulkopuoliseen vientiin. Jos vietävien eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, noudatetaan tätä sopimusta ja viennissä käytetään eläinterveystodistusta, joka sisältää sopimuksessa todistukseen merkittävät tiedot (sopimusmallit Ruokaviraston internetsivuilla). Jos ed. mainitun mukaista viennin sopimusta ei ole, on viejän velvollisuus selvittää kohdemaan asettamat tuonnin edellytykset.

Venäjän/Euraasian, USA:n ja Kiinan -viennissä edellytetään, että todistuksia myöntävät virkaeläinlääkärit ovat osallistuneet Ruokaviraston järjestämiin vientikoulutuksiin. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän kunnaneläinlääkärit eivät ole osallistuneet ed. mainittuihin koulutuksiin.

Mikäli Suomesta kolmansiin maihin lähtevät eläimet tai eläinperäiset tuotteet kulkevat kohdemaahan toisen EU-jäsenvaltion kautta, on erän siirtokelpoisuus osoitettava myös EU-sisämarkkinan terveystodistuksella (TRACES-todistus).

10.4 Epäily laittomasta tuonnista

Jos praktisoiva kunnaneläinlääkäri epäilee, että eläin on tuotu laittomasti maahan, niin hän ilmoittaa asiasta viipymättä valvontaeläinlääkärille ja antaa eläimen omistajalle suullisesti ja mahdollisuuksien mukaan myös kirjallisesti ohjeet eläimen pitämisestä erityksessä ja tarvittaessa ulosteiden keräämisestä. Kunnaneläinlääkäri antaa ekinokokkilääkityksen koiralle, jota epäillään laittomasti maahan tuoduksi, jos koira ei ole sitä saanut. Raivotautirokotusta ei anneta, vaikka se puuttuisikin. Valvontaeläinlääkäri ryhtyy laittoman tuonnin epäilyssä aluehallintoviraston ohjeiden mukaisesti: valvontaeläinlääkäri tarkastaa eläimen terveydentilan ja mahdolliset tuontiasiakirjat ja antaa tarkastuksen tuloksen tiedoksi aluehallintovirastolle. Toisesta jäsenvaltiosta laittomasti tuodusta eläimestä päättää aluehallintoviraston läänineläinlääkäri. Kolmansista maista tuodusta eläimestä päättää Ruokaviraston rajaeläinlääkäri.

11 ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

Eläinten hyvinvoinnin valvonta jakautuu epäilyyn perustuvien kohteiden (eläinsuojeluilmoitusten) tarkastamiseen ja ilmoituksenvaraisten (AVI:stoon tehdyt ilmoitukset ammattimaisesta eläintenpidosta) kohteiden tarkastamiseen. Lisäksi Ruokavirasto ja aluehallintovirasto voi määrätä virkaeläinlääkäriin tekemään eläinkuljetuksiin liittyviä tarkastuksia. Jos kunnaneläinlääkäri epäilee, että eläintä kuljetetaan eläinsuojelulakia rikkovalla tavalla, on hänellä oikeus tarkastaa kuljetus ilman toisen viranomaisen määräystä.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella eläinsuojelutarkastukset tekee pääsääntöisesti valvontaeläinlääkäri. Tarvittaessa käynnille on mahdollista ottaa mukaan praktisoiva kunnaneläinlääkäri (praktikko). Mahdollisissa esteellisyytilanteissa valvontaeläinlääkäri delegoi tarkastuksen tekemisen praktikolle. Vaikeissa tapauksissa valvontaeläinlääkäri voi pyytää neuvoja aluehallintoviraston läänineläinlääkäriltä ja tarvittaessa maksullista virka-apua poliisilta.

Valvontaeläinlääkäri tallentaa kaikki eläinsuojeluilmoitukset LLKY:n sähköiseen järjestelmään. Jos ilmoituksen perusteella on aihetta epäillä, että eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säädöksiä on rikottu, niin asia otetaan vireille ja valvontaeläinlääkäri tekee pitopaikkaan eläinsuojelutarkastuksen eläinsuojelulain (247/1996, ESL) 39 §:n nojalla. Tarkastuksesta kirjoitetaan aina tarkastuskertomus. Jos tarkastuksella todetaan, että eläinsuojelulakia on rikottu, niin asianosaisia kuullaan ja jos tilanne vaatii, niin tehdään eläinsuojelupäätös. Eläinsuojelulain 42 §:n mukaan eläinsuojeluviranomainen voi kieltää asianosaista jatkamasta tai toistamasta eläinsuojelulain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka määräyksen vastaista toimintaa taikka määrätä asianosaisten asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Kunnaneläinlääkäri voi pyytää aluehallintovirastoa tehostamaan kieltoa tai määräystä uhkasakolla. Jos eläinsuojelulliset syyt niin vaativat, voi kunnaneläinlääkäri ryhtyä eläinsuojelulain 44 §:ssä tarkoitettuihin kiiretoimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tällöin eläimelle voidaan hankkia eläimen haltijan/omistajan kustannuksella hoitoa muualta tai hoitaja taikka rehua tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita taikka, jos se ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, eläin voidaan lopettaa, toimittaa teurastettavaksi taikka myydä.

Kiireellisissä, eläinsuojelulain 44 §:ssä tarkoitettuja toimia vaativissa tapauksissa voidaan eläinsuojelupäätös tehdä ilman asianosaisten kuulemista. Tarkastuskertomukset toimitetaan tiedoksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon. Eläinsuojelupäätökset toimitetaan tiedoksi aluehallintoviraston lisäksi Pohjanmaan poliisilaitokselle. Tarkastuskertomukset ja eläinsuojelupäätökset arkistoidaan liikelaitoksen sähköiseen järjestelmään.

Päivystysaikana päivystävä kunnaneläinlääkäri vastaanottaa eläinsuojeluilmoitukset. Kiireelliset eläinsuojelulain 44 §:n mukaisia toimia vaativat eläinsuojelutarkastukset tekee päivystävä kunnaneläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäri jatkaa päivystysaikana aloitettuja eläinsuojelutoimia seuraavana arkipäivänä. Jos eläinsuojeluasia ei vaadi kiiretoimenpiteitä, välittää kunnaneläinlääkäri päivystysaikana tulleen eläinsuojeluilmoituksen valvontaeläinlääkärille seuraavana arkipäivänä.

11.1 Ilmoituksenvaraisten kohteiden valvonta

Aluehallintovirasto toimittaa kuntaan/liikelaitoskuntayhtymälle tiedon ilmoitetuista kohteista, joissa on ammattimaista eläintenpitoa (esim. kennelit, eläinhoitolat ja ratsastustallit). Liikelaitoskuntayhtymän alueella on 12 aluehallintovirastolle ilmoitettua toimijaa. Valvontaeläinlääkäri suunnittelee tarkastukset ilmoituksenvaraisiin kohteisiin aluehallintoviraston hyväksymien riskinarviointiperusteiden mukaisesti: Ensimmäinen tarkastuskäynti tehdään mahdollisimman pian ilmoituksen tultua. Mikäli tarkastuksella ei havaita puutteita, voidaan arvioida kohde matalariskiseksi, jolloin tarkastus tehdään kolmen vuoden välein. Mikäli kohteessa havaitaan puutteita tai sinne tulee käynti epäilyyn perustuen, tarkastetaan kohde vuosittain, kunnes kahtena peräkkäisenä vuotena ei ole havaittu puutteita. Tarkastuskertomuksessa mainitaan, että kyse on ilmoituksenvaraisesta kohteesta.

11.2 Eläinkuljetukset

Eläinkuljetuksista säädetään eläinkuljetusasetuksessa (EY N:o 1/2005). Kunnaneläinlääkärit ja aluehallintovirastot tekevät EU:n jäsenvaltioiden ja kolmansista maista ja kolmansiin maihin suoritettavien hevos-, nauta-, lammas-, vuohi- tai sikaeläinten pitkien kuljetusten reittisuunnitelmiin liittyvät tarkastukset ja muut toimenpiteet. Pitkällä kuljetuksella tarkoitetaan yli kahdeksan tuntia kestävästä kuljetusmatkasta. Matka alkaa siitä, kun ensimmäinen kuljetuserän eläin siirretään.

Ennen pitkää kuljetusta viranomaisen on varmistettava, että reittisuunnitelmassa ilmoitetuilla eläinkuljettajilla on vastaavat voimassa olevat eläinkuljettajaluvat, voimassa olevat pitkässä kuljetuksessa käytettävän kuljetusvälineen hyväksymistodistukset sekä voimassa olevat kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistukset sekä tarkastettava, että järjestäjän toimittama reittisuunnitelma on realistinen ja tehty eläinkuljetusasetuksen säännösten mukaisesti. Jos tar-

kastuksen tulokset ovat tyydyttävät, niin viranomaisen leimaa reittisuunnitelman ja lähettää mahdollisimman pikaisesti reittisuunnitelmassa esitettyjä pitkiä kuljetuksia koskevat yksityiskohtaiset tiedot määräpaikan, poistumispaikan ja tarkastusaseman toimivaltaisille viranomaisille TRACES-järjestelmän avulla. Reittisuunnitelman leimaamista ei vaadita kuljetuksissa, joissa käytetään eläinkuljetusasetuksen 6 artiklan 9 kohdassa tarkoitettua maantiekuljetuksen paikannusjärjestelmää.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymässä pitkien kuljetusten reittisuunnitelmiin liittyvät tarkastukset ja muut tarvittavat toimenpiteet tekee valvontaeläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri Ruokaviraston reittisuunnitelmaa edellyttävän kuljetuksen valvonnan ohjeen (toimintaohje 15621/03) mukaisesti. Toimijan tulee toimittaa lähtöpaikan toimivaltaiselle viranomaiselle reittisuunnitelman 1-osa kaksi päivää ennen lähtöä. Lähtöpaikan virkaeläinlääkäri täyttää ja allekirjoittaa reittisuunnitelman osan 2, kun on todennut asiakirjat hyväksytyiksi ja leimaa reittisuunnitelman osan 1.

12 ELÄIMISTÄ SAATAVAT SIVUTUOTTEET

12.1 Sivutuotelaitosten valvonta

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella valvontaeläinlääkäri hyväksyy sivutuoteasetuksen mukaiset laitokset:

- ✓ polttolaitokset
- ✓ johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitus hävittää polttamalla tai toimittamalla hyväksytylle kaatopaikalle
- ✓ väliasteen laitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, pakastetaan tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita

Valvontaeläinlääkäri rekisteröi:

- ✓ tekniset laitokset
- ✓ johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitettu tekniseen käyttöön
- ✓ tilarehustamot
- ✓ keräyskeskukset silloin, kun ne eivät sijaitse teurastamon yhteydessä
- ✓ toimijat, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin

Hyväksyntä ja rekisteröintipäätökset toimitetaan viipymättä aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon. Valvontaeläinlääkäri valvoo hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia Ruokaviraston vuosittaisen valvontasuunnitelman mukaisesti. Liikelaitoskuntayhtymän alueella on yksi polttolaitos. Lisäksi alueella on yksi keräilykeskus, mutta se toimii teurastamon yhteydessä.

12.2 Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta

Valvontaeläinlääkäri valvoo toimijoita, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin kuten luonnonvaraisena elävien eläinten ruokintaan (haaskat) sekä turkistarhojen lajinsisäistä käyttöä. Lisäksi valvontaeläinlääkäri valvoo tiloilla itsestään kuolleiden ja lopetettujen tuotantoeläinten hävitystapoja.

12.2.1 Haaskapaikkojen valvonta

Alueen haaskapaikat tarkastetaan kolmen vuoden välein. Osa tarkastuksista voidaan tehdä asiakirjatarkastuksina.

12.2.2 Turkiseläinten lajinsisäinen käyttö

Eläintenpitäjärekisterissä tulee olla merkintä lajinsisäisestä käytöstä. Valvontaeläinlääkäri valvoo, ettei lajinsisäistä käyttöä tapahdu tiloilla, joilla se ei ole sallittua. Lajinsisäisen käytön edellytyksiä ovat mm. ruohojen asianmukainen varastointi, erillään pito muista ruhoista, dokumentoitu toimittaminen hyväksytyyn luokan 2 laitokseen, kirjanpito

lähtevän ja tulevan aineksen osalta. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella ei ole turkiseläintarhoja, joissa on lajinsisäistä käyttöä.

12.2.3 Raatojen keräily, hautaus ja kotiteurastus

Valvontaeläinlääkäri valvoo liikelaitoskuntayhtymän alueella tapahtuvaa raatojen keräilyä ja hävittämistä hautaamalla sekä kotiteurastuksen sivutuotteiden käyttöä, keräilyä ja hävitystä. Valvontaa tehdään tilalla tapahtuvan eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä tai epäiltäessä väärinkäytöksiä. Eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä tarkistetaan kuolleiden eläinten poisto- ja hävitystavat eläinrekisteristä.

13 TÄYDENTÄVIEN EHTOJEN VALVONTA

Täydentävien ehtojen noudattaminen on EU:n maksamien tukien edellytyksenä ja aluehallintovirastolle kuuluvat täydentävien ehtojen valvontaan liittyvät tehtävät. Kunnan viranomaisten on tehtävä tarkastuksiin liittyvät asiakirjat riittävän tarkasti, jotta aluehallintovirasto voi tehdä laajennuksia täydentävien ehtojen valvontoihin. Kunnan on varmistettava, että aluehallintovirasto saa riittävän nopeasti riittävät tiedot niistä perustarkastuksista, joissa havaitaan mahdollisia aluehallintoviraston vastuulle kuuluvia täydentävien ehtojen vaatimusten laiminlyöntejä.

14 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

14.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Suupohjan peruspalveluliikelaitos järjestää peruseläinlääkäripalvelut asukkaidensa ja yhteisöjensä kotieläimiä (hyötyeläimiä ja ei-hyötyeläimiä) varten arkipäivisin virka-aikana. Palveluja voidaan tarjota myös muille kuin liikelaitoskuntayhtymän alueen kuntien asukkaille ja yhteisöille silloin, kun resursseja on riittävästi ja kun annetut palvelut eivät heikennä kuntayhtymän alueen asukkaiden palvelujen saatavuutta. Peruseläinlääkäripalveluja ovat zoonoosien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojelullisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

Eläinten omistajilla on mahdollisuus saada kotieläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja hyvinvointiin liittyvää neuvontaa praktisoivilta kunnaneläinlääkäreiltä puhelimitse maksuttomasta numerosta virka-aikana. Ei-kii-reellisiä tapauksia koskeva neuvonta on rajoitettu tapahtuvaksi arki-aamuisin klo 8 – 9 tai klo 8 – 10 eläinlääkäristä riippuen. Virka-ajan ulkopuolella puhelinneuvontaa on saatavilla maksullisesta päivystysnumerosta. Eläintenpitoon, hyvinvointiin ja eläintauteihin liittyvää neuvontaa on saatavilla myös valvontaeläinlääkäriltä maksuttomasta puhelinnumerosta arkipäivisin virka-aikana.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän praktisoivat kunnaneläinlääkärit tarjoavat peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa terveydenhoitoa ja sairaanhoitoa. Kirurgisia toimenpiteitä tehdään niiltä osin, mitä peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottoiloissa ja eläinsuojissa. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm. pieneläinten kastratiot ja sterilaatiot, pienet kasvainten poistot, keisarinleikkaukset ja nautojen juoksutusmahaleikkaukset. Osa kunnaneläinlääkäriestä tarjoaa erityisosaamista vaativia kirurgisia toimenpiteitä oman osaamisensa mukaisesti.

Peruseläinlääkäripalveluihin kuuluu kotieläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä, sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella ei ole tällä hetkellä yksityisiä eläinlääkäripalveluita tarjoavia toimijoita.

14.2 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Valtakunnallisen eläinlääkintähuollon ohjelman mukaan kunnan praktisoivien eläinlääkärien on peruseläinlääkäripalveluun kuuluvana järjestettävä tuotantoeläinten terveydenhuollon palvelut kysyntää vastaavasti.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella on Naseva-terveydenhuoltosopimuksia 138 kpl (Kauhajoki 80 kpl, Isojoki 17 kpl, Teuva 26 kpl ja Karijoki 15 kpl). Nautakarjanpitäjäksi rekisteröityneitä toimijoita alueella on 174, joten terveydenhuoltosopimusten kattavuus on noin 79 %. Lypsykarjatiloja alueella on noin 110 ja lähes kaikki lypsykarjatilat ovat solmineet terveydenhuoltosopimuksen eläinlääkärin kanssa.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän praktisoivat eläinlääkärit tekevät terveydenhuoltosopimuksia nauta- ja sikatilojen kanssa. Kaikki alueen viisi praktisoivaa kunnaneläinlääkärinä ovat käyneet sopimusten tekoon vaadittavan koulutuksen. Lisäksi kolme praktikkoa voivat tehdä terveydenhuoltokäyntejä Neuvo2020-hankkeen puitteissa. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella muutamalla tilalla on terveydenhuoltosopimus yksityisiä eläinlääkäripalveluja tarjoavan toimijan kanssa.

Sikatiloja (porsas- ja/tai lihantuotanto tilat) alueellamme on 13 kpl, joista kaikki ovat solmineet terveydenhuoltosopimuksen eläinlääkärin kanssa.

14.3 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan on järjestettävä kiireellinen eläinlääkäriapu kaikkia alueella vakinaisesti tai tilapäisesti olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokaudenaikoina. Praktisoivat kunnaneläinlääkärit tarjoavat kiireellistä eläinlääkäriapua virka-aikana. Koska eläinlääkäri ei pysty olemaan koko virkatyöaikaa jatkuvasti puhelimitse tavoitettavissa, ohjataan kiireellistä eläinlääkäriapua tarvitsevia jättämään puhelinvastaajaviestillä yhteystietonsa ja eläinlääkäri soittaa takaisin asiakkaalle niin pian kuin on mahdollista. Virka-aikana kiireellinen eläinlääkäriapu taataan asiakkaalle uudelleen järjestämällä päivän asiakaskäyntejä, mikä saattaa tarkoittaa ei-kiireellisen ajanvarauksen peruuttamista.

Virka-ajan ulkopuolella kiireellistä eläinlääkäriapua tarjoaa päivystävä kunnaneläinlääkäri. Alueella on yksi päivystävä eläinlääkäri kerrallaan. Päivystysvuorot on jaettu viiden praktisoivan eläinlääkärin kesken ja päivystys kattaa pien- ja suurelaimet. Arkisin päivystysvuoro alkaa klo 16.15 ja päättyy seuraavana aamuna klo 8:00. Arkipyhinä ja viikonloppuisin päivystysvuoro alkaa edeltävänä arkipäivänä (viikonloppupäivystys perjantaina) klo 16:15 ja päättyy seuraavana arkipäivänä (viikonloppupäivystys maanantaina) klo 8:00. Päivystyksessä on keskitetty yhteydenottopalvelu eli yksi maksullinen päivystysnumero, josta päivystävä eläinlääkäri vastaa. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymässä päivystävä eläinlääkäri toimii virkaeläinlääkärinä. Päivystysaikana eläimet, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkärin luokse, hoidetaan vastaanotoilla. Tällaisten eläinten kiireellistä eläinlääkäriapua ei tarjota päivystysaikana kotikäynteinä työturvallisuussyistä.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella on nautakarjatiloja 174 kpl, sikatiloja 13 kpl ja siipikarjatiloja 5 kpl. Rekisteröityneitä lampaiden ja vuohien pitäjiä on 53 tilaa ja kanojen pitäjiä 57 tilaa. Mehiläistarhoja on 14 kpl ja hevostalleja on 27 kpl. Alueen kaikki hevostallit eivät vielä ole rekisterissä. Hevosten pitopaikat tulee rekisteröidä vuoden 2021 loppuun mennessä. Lemmikkieläimiä alueella on noin 2700 kpl.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on toteutettu eläinlääkintähuoltolain ja -asetuksen säännösten mukaisesti. Liikelaitoskuntayhtymän alueella pääosa asiakkaista saa palvelun alle 50 km:n etäisyydeltä. Päivystysalueen toiminta-alueen etäisyyksien tulisi täyttyä niin, että 90 %:ssa päivystyskohteet sijaitsevat alle 100 km etäisyydellä. Päivystävän eläinlääkärin virkamatkat ovat alueellamme enimmillään noin 60 km ja suurin osa asiakkaista on 30 km säteellä. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alueella päivystysmatkan pituus on aina alle 100 km.

Liikelaitoskuntayhtymässä ei ole eriytettyä suur- ja pieneläinpäivystystä, koska eläintiheys on pieni ja koska päivystävän eläinlääkärin virkamatkat ovat suhteellisen lyhyitä.

14.4 Saatavuus ja laatutavoitteet

Praktikkoeläinlääkäreille on varattuna aikaa puhelinpalveluun sekä ajanvaraukseen arki-aamuisin klo 8 – 9 (pl. Arto Kangasniemi, jolla puhelinpalvelu ja ajanvaraus arki-aamuisin klo 8 – 10). Päivän aikana tulleet kiireellistä hoitoa vaativat työtehtävät sovitetaan muiden työtehtävien kanssa ja toisinaan kiireettömiä ajanvarauksia joudutaan perumaan tai siirtämään sopivampaan ajankohtaan. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän kaikki praktikot ovat virkatyöaikana tasavertaisesti vastuussa kiiretapauksen hoidosta.

Jos avun tarve ei ole kiireellinen, tulisi sairaskäynti- tai vastaanottoaika järjestyä viikon sisällä tilauksesta. Kiireettömät terveydenhuolto- ja massatyökäynnit sekä terveille eläimille suoritettavat kirurgiset toimenpiteet järjestyvät lomakauden ulkopuolella alle kolmen viikon ja lomakauden aikana alle kuuden viikon kuluessa yhteydenotosta. Jos asiakas haluaa palvelut nimetyltä eläinlääkäriltä, voivat jonotusajat olla pidemmät.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä toimii yhteistoiminta-alueen eläinlääkintäpalvelujen ja -valvonnan järjestäjänä ja henkilöstön työnantajana. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä on vakuuttanut henkilöstönsä Pohjola Vakuutuksen kautta:

- omaisuusriskiturva
- vastuuvakuutus
- tapaturmavakuutus, joka on voimassa myös vapaa-ajalla

Eläinlääkintähuollon reklamaatioprosessin mukaisesti reklamaatiot ohjataan kirjallisena sisäisen tukipalvelun johtajalle, joka pyytää vastineen hoitaneelta eläinlääkäriltä sekä arvion siitä, että onko virhettä tapahtunut. Jos virhe todetaan tapahtuneen, korvataan se joko suoraan tai vastuuvakuutuksen kautta. Mikäli hoitava eläinlääkäri arvioi, että virhettä ei ole tapahtunut, arvioidaan reklamaatio LLKY:n eläinlääkärien kesken. Mikäli todetaan, että virhettä ei ole tapahtunut, ilmoitetaan päätös reklamaation tehneelle taholle, joka voi halutessaan viedä asian omakustanteisesti Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnalle. Mikäli eläinlääkärit ovat erimielisiä virheen tapahtumisesta, lähettää työnantaja tapauksen Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnan käsiteltäväksi ja kustantaa käsittelymaksun.

Eläinlääkintäpalvelujen saatavuutta ja laatua voidaan arvioida saadun palautteen pohjalta. Tavoitteena on tehdä asiakaskysely eläinlääkintähuollon palveluista vuoden 2021 aikana. Suupohjan peruspalveluliikelaitoksessa on suunnitteilla uuden palautealustan kehittäminen asiakaskyselyjen ja palautteiden vastaanottamiseksi.

14.5 Toimitilat

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman mukaan kunnan on järjestettävä palveluja varten tarpeelliset toimitilat ja työvälineet. Lääkkeet on lainsäädännön vaatimusten mukaisesti pystyttävä säilyttämään ja hävittämään asianmukaisesti. Tarvittaviin toimitiloihin kuuluvat vastaanottotilat, toimistohuoneet, lämmin autotalli, riittävä varastotila, tilat viileässä/jääkaappilämpötilassa säilytettävälle lääkkeille ja tarvikkeille sekä asianmukaiset pesu- ja kuivaustilat instrumenteille, suurille praktiikkavarusteille ja suojavaatteille. Henkilökunnan sosiaaliset tilat peseytymis- ja lepotoineen kuuluvat jokaiseen toimipisteeseen.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän eläinlääkintähuollolla on toimipisteet Kauhajoella, Karijoella, Isojoella ja Teuvalla. Kaikissa toimipisteissä on vastaanottohuone, toimistohuone, odotustila sekä tilat lääkkeiden ja tarvikkeiden säilytystä varten. Erillinen toimenpidehuone kirurgisia toimenpiteitä varten on Kauhajoella, Isojoella ja Karijoella. Peseytymistilat henkilökunnalle löytyy Karijoen, Kauhajoen ja Isojoen vastaanotoilta. Lepotilat henkilökuntaa varten on Kauhajoen ja Karijoen vastaanotoilla. Lisäksi Kauhajoen vastaanotolla on autotalli, johon mahtuu yksi auto.

Ulkopuolisen sijaisen ja päivystäjän käyttöön on asumiskelpoiset tilat Kauhajoella ja Karijoella.

Eläinlääkinnän klinikkatilat (4 kpl) ovat kaikki vuokrattu siivottuina, kiinteistöhuollon ym. tehtyinä. Kauhajoen toimipisteessä siivouspalvelut tulevat Kauhajoen kaupungin teknisen toimen alaiselta organisaatiolta, Karijoella siivouspalvelut tekee tällä hetkellä SOL- siivouspalvelu. Isojoella siivouksesta huolehtii praktikkoeläinlääkäri itse (omat toimitilat) ja Teuvalla siivouksesta huolehtii Teuvan kunnan henkilökunta.

14.6 Välineresurssit

Valtakunnallisen eläinlääkintähuollon ohjelman mukaan suurelänpraktiikkaa varten kuuluu olla ultraäänilaitte rektaallianturilla, hevosen kaatovälineet, hammasvälineet, astutusliinat, pulttipistooli sekä kaikki normaalit synnytysapuun sekä peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun edellyttämät kirurgiaan tarvittavat instrumentit. Pienelänpraktiikan varusteisiin kuuluu ultraäänilaitte, elektrotomi, eläinvaaka, säädettävät toimenpide- ja leikkauspöydät, valaisimet, normaalit tutkimusvälineet sekä instrumentit. Kuolleiden ja lopetettujen pieneläinten säilyttämiseen tarvitaan pakastin. Normaalit suojavaatteet, jalkineet sekä erityisvarustus tarttuvien eläintautien ja zoonosien varalta näytteenotto- ja pakkaustarvikkeineen kuuluvat varustukseen. Instrumenttien pesu- ja desinfiointi sekä työvaatteiden pesu ja kuivaus on järjestettävä asianmukaisesti.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän puolesta praktisoivilla kunnaneläinlääkäreillä on käytössään suur- elänpraktiikkaa varten ultraäänilaitte rektaallianturilla. Kolmella vastaanotolla pienelänpraktiikassa on LLKY:n puolesta käytössä eläinvaaka. Karijoen ja Kauhajoen vastaanotoilla on pieneläinten hammaskivenpoistoa varten ultraäänilaitte. Lisäksi Kauhajoen vastaanotolla on käytettävissä liikelaitoskuntayhtymän puolesta välineistöä verinäytteiden analysointia varten ja pakastin lopetettuja eläimiä varten. Välinehuoltoa varten Kauhajoen toimitilassa on autoklaavi. Karijoen vastaanotolla on liikelaitoskuntayhtymän puolesta pakkopilttuu hevosen hoitamista varten.

Loput laitteet ja välineet suur- ja pienelänpraktiikkaa varten praktisoivat kunnaneläinlääkärit ovat hankkineet itse. Eläinlääkäriin sijaisia varten ei ole LLKY:n puolesta välineistöä. Kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaan eläinlääkäri, jolla ei ole työnantajan puolesta laboratoriolaitteistoa, röntgen- tai ultraäänilaitteita, voi korottaa näiden välineiden käyttöön liittyviä toimenpidepalkkioita 20 %:lla.

14.7 Ostopalvelut

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymässä ei ole ollut vielä tarvetta solmia yksityisen eläinlääkäripalvelujen järjestäjän kanssa sopimuksia peruseläinlääkäripalvelujen tai kiireellisen eläinlääkäriavun tuottamisesta.

15 SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

15.1. Seuranta

Seuranta ja raportointi ovat merkittävässä roolissa. Tätä aluetta pyritään kehittämään kohtien 14.3. - 14.4. tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti.

15.2. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän suunnitelma

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontasuunnitelma hyväksytään ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ympäristölautakunnassa. Erillinen 3suunnitelma eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta ja eläinlääkäripalveluista vuodelle 2021 on tarpeen hyväksyä samassa toimielimessä. LLKY päivittää eläinlääkintähuollon suunnitelman tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Nyt tehty suunnitelma on uudistettu kokonaan vastaamaan kansallista eläinlääkintähuollon ohjelmaa (EHO) ja siitä johdettuja alueellisia ja kuntaa koskevia tavoitteita.

16 LIITTEET

Liite 1: Eläinlääkintähuollon painopistealueet

Liite 2: Resurssitarpeen kartoitus

Liite 3: Eläinlääkintähuollon varautuminen koronavirukseen

LIITE 1: ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON PAINOPISTEALUEET

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ympäristölautakunnan hyväksymästä suunnitelmasta vuodelle 2021

- Uuden eläintautilainsäädännön toimeenpano , virkaeläinlääkärit osallistuvat järjestettäviin koulutuksiin
- Tehostetaan Naudoilla, sioilla, kanoilla tai kalkkunoilla todetun salmonellan alkuperän ja levinneisyyden selvittämistä; huolehditaan pakollisten salmonellavalvontojen tekemisestä ja terveydenhuolto ja valvontakäynneillä kiinnitetään huomiota siihen, että salmonellanäytteet ovat ajantasalla,
- Epäilyyn perustuvan eläinsuojeluvalvonnan tehostaminen; tehdään LLKY:lle vireilleottokriteerit ja parannetaan eläinsuojelukäyntien tilastointeja,
- Eläinten lääkitsemistä ja lääkkeiden luovutusta koskevan lainsäädännön toimeenpano
- Tilojen sivutuotevalvonta erityisesti raatojen säilytys, keräily ja hävitys; Ohjeistus ja neuvonta valvonta- ja terveydenhuoltokäyntien yhteydessä.

15.3 Muu raportointi

Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot käsitellään ympäristölautakunnassa ja toimitetaan Aluehallintovirastolle määräaikojen puitteissa. Valvontaeläinlääkäri ja vastuueläinlääkäri toimittavat vastuullaan olevat raportit, joko suoraan eri järjestelmiin tai ympäristöterveydenhuoltoon yhteisesti tallennettavaksi. Raportointia ja raportoinnin toteutumista parannetaan tulevien vuosien aikana.

- eläinsuojelutarkastuskertomukset/päätökset
- terveysvalvontaan liittyvät käynnit
- tautiepäilyt
- eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan työt, joista kunta laskuttaa valtiota
- muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot ym.
- vastustettavien eläintautien hallinnassa tehdyt toimenpiteet

LIITE 2: RESURSSITARPEEN KARTOITUS

Eläinmäärät			
	Tuotantoeläintilat		416
		Nautatilat	233
		Sikatilat	37
		Lammas- ja vuohitilat	48
		Hevostilat	79
		Vesiviljelylaitokset	1
		Turkistarhat	1
		Tarhatun riistan tilat	1
		Mehiläistarhat	14
		Siipikarjatilaja	2
	Lemmikit		
		Arvio lemmikkien määrästä	2700
Eläinlääkäripalvelut			
	Terveystuotosopimukset		
	Nauta		
		Pitopaikat, joilla TH-sopimus	138
		Pitopaikat, joilla TH-sopimus Kel kanssa	
		TH-paikkojen osuus %	
	Sika		
		Pitopaikat, joilla TH-sopimus	15
		Pitopaikat, joilla TH-sopimus Kel kanssa	
		TH-paikkojen osuus %	
	Siipikarja		
		Pitopaikat, joilla TH-sopimus	
		Pitopaikat, joilla TH-sopimus Kel kanssa	0
		TH-paikkojen osuus %	
	Muut TH-sopimukset		
		Pitopaikat, joilla TH-sopimus	
		Pitopaikat, joilla TH-sopimus Kel kanssa	0
	TH-työn resurssitarve htv		1,5 htv
	Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta		
	Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin TH)		1184
		Sairaskäynnit virka-aikana	934
		Sairaskäynnit päivystysaikana	250
	Sairaskäynnit pieneläinvastaanotolla		262
		Sairaskäynnit virka-aikana	2000
		Sairaskäynnit päivystysaikana	262
	Kunnaneläinlääkäripalveluiden resurssitarve htv		3,6 htv

LIITE 2

Peruseläinlääkäripalveluiden ja kiireellisen eläinlääkäriavun resurssitarve

- Lähes kaikki terveydenhuoltosopimukset muutamaa sikatilaa lukuun ottamatta on solmittu kunnaneläinlääkäriin kanssa. Terveydenhuoltokäyntien resurssitarpeeseen on laskettu, että nautatiloilla on lääkeluovutussopimus, jolloin terveydenhuoltokäyntejä tehdään tilalle neljä kertaa vuodessa. Ilman lääkeluovutusso-
pimusta nautatiloille ei voi jättää mitään lääkkeitä varalle. Terveydenhuoltokäyntien vuosi- ja tilannekat-
sauksia katsotaan pystyvän tekemään siten, että 2 käyntiä vastaa yhtä henkilötyöpäivää (htp).
- Kunnaneläinlääkäriin arkipraktiikan osalta on laskettu, että 3 tuotantoeläinkäyntiä vastaa yhtä htp ja että 5 pieneläinkäyntiä vastaa yhtä htp. Eläinlääkäriresurssien tarve on laskettu virka-aikana tehtyjen keskimää-
rätien käyntimäärien perusteella.
- Kunnaneläinlääkäriin päivystystyön vuoksi kertyy päivystysvapaita, jolloin 1 htv vastaa noin 200 htp. Tässä
resurssikartoituksessa on siis huomioitu mahdollisuus pitää päivystysvapaita.
- Tällä tavoin laskemalla resurssitarve on 5,1 htv. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymässä on saa-
nut käyttää ulkopuolisia päivystäjiä, jolloin vakituisilla kunnaneläinlääkäreillä vapautuu resursseja arkityö-
hön.

Eläinlääkintähuollon valvonnan resurssitarve

- Eläinsuojeluilmoituksia tulee noin 60 kpl/vuosi. Lähes jokainen ilmoitus johtaa tarkastuskäyntiin. Tarkas-
tuksista (v. 2021) noin 50 % johtaa jatkotoimenpiteisiin eli eläimen omistajalle/haltijalle annetaan hallin-
topäätös ja pitopaikkaan tehdään uusintatarkastus. Hallintopäätökseen johtavaan tarkastukseen uusinta-
tarkastuksineen ja hallintomenettelyineen kuluu keskimäärin 5 htp/eläinsuojeluilmoitus. Muihin käynteihin
kuluu noin 1 htp/eläinsuojeluilmoitus. Ilmoituksenvaraisia kohteita on 15 kpl, jolloin valvontasuunni-
telman mukaisesti niihin kuluu noin 5 htp. Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve on 185 htp eli
0,77 htv.
- Sivutuotevalvontaan liittyviä käyntejä on noin 10 kpl/vuosi. Yksi käynti vastaa yhtä htp. Sivutuotevalvon-
nan resurssitarve on noin 0,05 htv.
- Sisämarkkinakaupan, tuonnin ja viennin tarkastuksia on noin 10 kpl/vuosi. Yksi käynti vastaa yhtä htp, jo-
ten valvonnan resurssitarve on 0,05 htv. Sisämarkkinatuontivalvonnan osuus tulee kasvamaan vuonna
2022.
- Eläinten terveyden valvontaan liittyviä käyntejä on noin 10 kpl/vuosi. Yksi käynti vastaa yhtä htp, joten
valvonnan resurssitarve on 0,05 htv.
- Eläinperäisten elintarvikkeiden alkutuotannon valvonnan resurssitarve on noin 30 htp/vuosi eli 0,13 htv.
- Valvontaeläinlääkäriin 1 htv = 240 htp. Resurssitarvelaskelmassa ei ole huomioitu vuosilomia. Vuosilo-
mien aikana eläinlääkintähuollon valvonnan hoitavat praktisoivat kunnaneläinlääkärit.
-

LIITE 3: ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON VARAUTUMINEN KORONAVIRUKSEEN

Eläinlääkintähuollon varautuminen koronavirukseen

- Noudatamme kansallisesti annettuja ohjeita, AVI:lta ja Ruokavirastolta eläinlääkintään tulevia ohjeita sekä LLKY:n sisäisiä ohjeita koronaviruksen varalta.
- Seuraamme koronavirustilanteen kehittymistä maassamme ja alueellamme; muutamme ohjeistusta tilanteen mukaan.
- Pidämme yhteyttä ja vaihdamme kuulumisia toimintatavoista ym. koronatilanteeseen liittyvistä seikoista lähialueiden eläinlääkinnästä vastaavien kanssa.
- Praktiikkaa ja valvontaa tehdään Ruokaviraston Ohje Dnro 2075/04.02.00.01/2020 mukaan ja alueelliset edellytykset huomioiden.

Ohjeen sisältö tiivistettynä: Eläinlääkäripalvelujen ensisijaisena tavoitteena on poikkeusoloissa ja epidemian vakavassa tilanteessa varmistaa elintarvikehuoltoa ja eläinten hyvinvointia. Valvonta ja tarkastuskäynnit tehdään asianmukaisesti suojautuneena.

Suunnitelma eläinlääkäreiden karanteenin tai sairastumisen varalle:

- Mikäli 2 tai useampi eläinlääkäreistä (tällä hetkellä eläinlääkäreitä LLKY:ssä 5) sairastuu koronavirukseen tai joutuu pitkäkestoiseen karanteeniin, eikä siten pysty työskentelemään, harkitsemme siirtymistä ympärivuorokautiseen päivystykseen. Tällöin yksi eläinlääkäri kerrallaan tekee päivystysluonteista akuuttipraktiikkaa 24 tunnin jaksoissa klo 8.00-klo 8.00. Toinen työkykyisistä eläinlääkäreistä pystyy lepäämään ennen kuin vuoro taas vaihtuu. Puhelut ohjataan keskitetysti päivystysnumeroon 0600-12202, mikäli se päivystysnumeron toimivuuden kannalta on mahdollista. Tilanteessa, jossa eläinlääkäreiden työkykyisyys heikkenee entisestään, selvitetään mahdollisuus yhdistää päivystysalueitamme isommiksi esimerkiksi JIK:n alueen kanssa. Päivystysalueiden yhdistäminen tulee suunnitella niin hyvin, että päivystävien eläinlääkäreiden työkuorma ei kasva kohtuuttomaksi. Yhdistämiseen ei ryhdytä ilman erittäin painavia perusteita.
- Eläinlääkintähuollon ohjeet asiakkaille vastaanottojen ovissa:

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon ohjeita koronaviruksesta aiheutuvan poikkeustilanteen vallitessa:

- Pese kätesi saippualla ja desinfioi ne ennen vastaanottotiloihin saapumista,
- Käytä suu- ja nenäsuojainta
- Vain yksi henkilö lemmikkiä kohden vastaanottotiloihin
- Odotusaulassa saa olla enintään 2-3 henkilöä yhtä aikaa, jos 2 m turvaetäisyys täyttyy; **suosittelemme odottamaan ulkona, josta eläinlääkäri voi kutsua teidät sisään**
- Ilmoitathan etukäteen **puhelimitse ja peru käynti** mikäli sinulla on hengitystieoireita, olet karanteenissa tai olet saapunut ulkomailta 14 vrk sisällä

Ohjeiden noudattaminen on tarpeen, jotta pystymme ylläpitämään eläinlääkintähuollon toimivana epidemian aikana.